

POTRAŽIVANJE POMORSKOG AGENTA I PRIVREMENA MJERA ZAUSTAVLJANJA BRODA

VISOKI TRGOVAČKI SUD
REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. VI Pž-2957/96-2 od 3. prosinca 1996. godine

Vijeće: mr. Andrija Eraković, Viktorija Lovrić, mr. Borislav Blažević

Potraživanje pomorskog agenta prema nalogodavatelju nije pomorsko potraživanje, pa se zbog osiguranja takvog potraživanja ne može odrediti privremena mjera zaustavljanja broda.

Predlagatelj osiguranja, tvrtka "Savica d.o.o", Koper, Slovenija, uputio je Trgovačkom sudu u Rijeci kao prvostupanjskom sudu prijedlog za izdavanje privremene mjere zaustavljanja i zabrane isplovljenja broda "Amalija" iz luke Umag. Brod je u vlasništvu tvrtke "Libertas Development", Dubrovnik, (protivnik osiguranja). Prijedlog je podnešen radi osiguranja novčanog potraživanja u visini od 20.000 USD, (uključujući glavni dug od 8.739,01 USD, pripadajuću kamatu, troškove privremene mjere i eventualnog sudske postupka). Predlagatelj osiguranja je u prijedlogu istakao da potraživanje čije se osiguranje traži predloženom privremenom mjerom potječe iz usluga koje je predlagatelj osiguranja izvršio u svojstvu lučkog agenta u luci Koper za brod "Amalija". Troškovi tih usluga su obračunati i dostavljeni protivniku osiguranja koji je te troškove samo djelomično platio. Preostali dio protivnik osiguranja nije platio ni nakon nekoliko uzastopnih poziva. Kako je predlagatelj osiguranja pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu, opasnost nemogućnosti, odnosno otežavanja naplate potraživanja se pretpostavlja. Iz navedenih razloga predlagatelj osiguranja predlaže sudu izdavanje privremene mjere zaustavljanja broda.

Prvostupanjski sud je, temeljem odredbi čl. 974. u svezi s čl. 878. st. 2. t. 10. Pomorskog zakonika i čl. 296. st. 1. Ovršnog zakona, donio rješenje kojim dopušta privremenu mjeru zaustavljanja i zabrane isplovljenja broda "Amalija" iz luke Umag. Sud je bio mišljenja da su ispunjeni svi uvjeti za izdavanje takve privremene mjere. Iz priložene dokumentacije sud je utvrdio da postoji vjerojatnost postojanja potraživanja

predlagatelja osiguranja, odnosno da protivnik osiguranja priznaje postojanje dugovanja prema predlagatelju osiguranja, čime je ispunjen jedan od uvjeta iz navedenih članaka Pomorskog zakonika, odnosno Ovršnog zakona.

Drugi uvjet za izdavanje privremene mjere je također ispunjen obzirom na činjenicu da je predlagatelj osiguranja pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu, pa je u odnosu na njega, protivnik osiguranja inozemna pravna osoba koja u sjedištu predlagatelja osiguranja nema druge imovine, te je zaustavljanje broda "Amalija" način da predlagatelj osiguranja osigura svoje potraživanje. Opasnost nemogućnosti naplate se u takvim slučajevima pretpostavlja.

Sud je zaključio da se u ovom slučaju radi o tražbini radi čijeg osiguranja se može dopustiti privremena mjera zaustavljanja broda, u smislu čl.878. st. 2. toč. 10. Pomorskog zakonika, pa je ispunjen i taj uvjet za izdavanje takve mjere.

Protivnik osiguranja je protiv rješenja prvostupanjskog suda uputio žalbu Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske. U žalbi protivnik osiguranja pobija prvostupanjsko rješenje zbog bitne povrede odredaba postupka navodeći da je privremenu mjeru odredio sud koji za određivanje takve mjere nije mjesno nadležan. Stoga žalitelj predlaže da se Trgovački sud u Rijeci, temeljem članka 870. Pomorskog zakonika oglasi nenadležnim te da se pobijano rješenje stavi van snage.

Pravovremenom dopunom žalbe protivnik osiguranja istakao je da je mjera određena iako nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti za određivanje mjere. Potraživanje predlagatelja osiguranja koje se osigurava predloženom mjerom nije potraživanje iz čl. 878. st. 1. i 2. Pomorskog zakonika, pa se ne može odrediti zaustavljanje broda za osiguranje takve tražbine. Potraživanje pomorskog agenta nije pomorska tražbina o čemu je već zauzeto stajalište u sudskoj praksi.*

Razmatrajući žalbu, drugostupanjski sud je zaključio da je pri donošenju pobijanog rješenja prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbe Pomorskog zakonika kada je ocijenio da su ispunjeni propisani uvjeti za određivanje predložene mjere. Prema odredbi članka 975. st. 1. Pomorskog zakonika, privremeno zaustavljanje broda može se odrediti

*Takvo stajalište u sudskoj praksi je istaknuto i u rješenju Okružnog privrednog suda u Splitu br. R-33/93-2 od 1. lipnja 1993. Radi se o postupku osiguranja novčanog potraživanja iz ugovora o plovidbenom agencijskom poslu. Sud je utvrdio da takvo potraživanje ne predstavlja pomorsko potraživanje. Osim toga, sud je naglasio da agent nema ni aktivnu legitimaciju za podnošenje prijedloga za izdavanje privremene mjere, odnosno pokretanje eventualne parnice. Agent samo postupa u ime i za račun nalogodavatelja, odnosno brodar. Iz tih je razloga prijedlog za izdavanje privremene mjere zaustavljanja broda odbijen. Tadašnji Privredni sud Hrvatske, kao drugostupanjski sud je, u povodu žalbe predlagatelja, potvrdio prvostupanjsko rješenje odlukom br. II Pž-1593/93-2 od 24. lipnja 1993.

samo za tražbine iz članka 878. st. 1. i 2. Pomorskog zakonika (tako-zvane pomorske tražbine). Pogrešno je sud ocijenio da predlagatelj osiguranja ima prema brodaru broda "Amalija" potraživanje iz članka 878. st. 2. t. 10. Pomorskog zakonika. Prema odredbi citiranog članka, pomorske tražbine predstavljaju izdaci koje učini zapovjednik, krcatelj, naručitelj ili agent za račun broda, odnosno vlasnika broda ili broдача, a u svezi s brodom. Agent broда čini takve izdatke u ime i za račun broдача, sukladno članku 687. Pomorskog zakonika. Potraživanje temeljem takvih izdataka nema agent jer on radi za račun broда, a ako potraživanje nije ugašeno vjerovnik takve tražbine ne potražuje ništa od agenta, nego od broдача, odnosno onoga u čije ime je agent učinio izdatak. Kada agent ispuni obvezu isplatom gasi se takozvana pomorska tražbina prema broдару. Ako tražbina još uvijek nije ugašena tada također nikakvo potraživanje nema agent prema broдару nego onaj tko je po nalogu osoba koje rade u ime i za račun broда izvršio uslugu ili predao robu. Agent ima prema broдару pravo na naknadu troškova i na nagradu za posredovanje i za sklapanje ugovora na temelju činjenice da je ugovor sklopljen (čl. 695. Pomorskog zakonika). Ovakve tražbine ne spadaju u skupinu tražbina iz članka 878. st. 1. i 2. Pomorskog zakonika. Kako je u konkretnom slučaju predloženo određivanje privremene mjere zaustavljanja i zabrane isplovljenja broда radi osiguranja novčane tražbine koja ne spada u krug pomorskih tražbina, to nisu ispunjeni uvjeti za određivanje predložene privremene mjere.

Imajući u vidu navedene razloge, drugostupanjski sud je ocijenio žalbu protivnika predlagatelja osiguranja osnovanom i ukinuo rješenje prvostupanjskog suda.

Viktorija Lovrić

Summary

THE MARITIME AGENT'S CLAIM AND ARREST OF SHIP

The maritime agent's claim against the principal is not a maritime claim. Arrest of ship, for the purpose of securing such claim, may not be ordered.